

بخش آموزش رسانه تفریحی سنتر

کلیک کنید www.tafrihicenter.ir/edu

 نمونه سوال گام به گام

 امتحان نهایی جزوه

 دانلود آزمون های آزمایشی

متوسطه اول : هفتم ... هشتم ... نهم

متوسطه دوم : دهم ... یازدهم ... دوازدهم

www.tafrihicenter.ir

فصل 7	به نام خدا	محتوای نوشتاری:
نام درس:	معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش	زمین شناسی سال یازدهم
زمین شناسی ایران	دفتر آموزش متوسطه نظری	رشته های : ریاضی فیزیک
نام طراح:	دبیرخانه راهبری درس زمین شناسی و انسان و محیط زیست	علوم تجربی
محمد حسین صالحی	تولید شده در استان همدان	سال تحصیلی: 1399-1400

عنوان: زمین شناسی ایران

بخش 1

تاریخچه زمین شناسی ایران، نقشه های زمین شناسی، پهنه های زمین شناسی ایران ، منابع معدنی ایران
گسل ها و آتش فشان های ایران

بخش 2

زمین گردشگری - علم ، زندگی و کار آفرینی

بخش 1 : تاریخچه زمین شناسی ایران، نقشه های زمین شناسی، پهنه های زمین شناسی ایران و منابع معدنی ایران، گسل های اصلی ایران، آتشفشان های ایران.

اهداف یادگیری:

- 1-آشنایی کلی با زمین شناسی ایران
- 2-آشنایی با تاریخچه زمین شناسی ایران
- 3- آشنایی با نقشه های زمین شناسی و محتوی آن ها
- 4-آشنایی با پهنه های زمین شناسی ایران. و اساس تقسیم بندی آنها.
- 5- آشنایی با منابع معدنی ایران.
- 6-شناخت گسل های اصلی ایران.
- 7-آشنایی با مهمترین آتش فشان های ایران.

انتظارات پس از مطالعه:

- 1- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند خلاصه ای از تاریخچه زمین شناسی ایران را بیان کند.
- 2- دانش آموز در پایان این درس باید محتوی نمایش داده شده در نقشه های زمین شناسی را بشناسد.
- 3- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند مشخصات پهنه های مختلف ساختاری ایران را بیان کند.
- 4- دانش آموز در پایان این درس باید اطلاعات کافی در مورد منابع معدنی ایران داشته باشد.
- 5- دانش آموز در پایان این درس باید در مورد ذخایر نفت و گاز ایران اطلاعات کافی داشته باشد.
- 6- دانش آموز در پایان این درس در مورد گسل های ایران و علت لرزه خیزی ایران باید بتواند اطلاعات کافی بدست آورد.
- 7- دانش در پایان این درس باید بتواند اطلاعات لازم را در مورد آتش فشان های فعال و نیمه فعال ایران را بدست آورد.

نکات مهم درس در قالب جمله های کوتاه به زبان ساده و صریح:

***تاریخچه ی زمین شناسی ایران:**

*بخش های تشکیل دهنده ی ایران کنونی ، در دوره های مختلف زمین شناسی ، قسمت هایی از دو ابر قاره لورازیا و گندوانا بوده اند.

* بین دو ابر قاره لورازیا و گندوانا دریای تتیس کهن یا تتیس قدیمی قرار داشته است.

*دریای خزر و دریاچه آرال از باقی مانده های دریای تتیس کهن هستند.

*در اثر برخورد عربستان به ایران دریای تتیس بسته شد و رشته کوه زاگرس شکل گرفت.

*رشته کوه البرز در 180 میلیون سال پیش در اثر بسته شدن کامل تتیس کهن بوجود آمد.

* نقشه های زمین شناسی

موارد نمایش داده شده در نقشه های زمین شناسی

الف) جنس و پراکندگی سطحی سنگ ها

ب) روابط سنی آنها

ج) وضعیت شکستگی ها ، گسل ها و چین خوردگی ها

د) موقعیت کانسار ها

* پهنه های ساختاری ایران:

جدول مشخصات پهنه های ساختاری ایران:

نام پهنه	سنگ های اصلی	منابع اقتصادی	ویژگی ها
زاگرس	سنگ های رسوبی	ذخایر نفت و گاز	تاقдіس ها و ناودیس های متوالی
سنندج-سیرجان	سنگ های دگرگونی	معادنی مانند سرب و روی ایرانکوه	انواع سنگ های دگرگونی
ایران مرکزی	سنگ های رسوبی ، آذرین و دگرگونی	معادنی مانند : آهن چغارت و روی مهدی آباد	سنگ هایی از پرکامبرین تا سنوزوئیک
پهنه ی البرز	سنگ های رسوبی	رگه های ذغال سنگ	دارای دو بخش شرقی و غربی دارای قله دماوند
پهنه ی شرقی و جنوب شرقی ایران	سنگ های آذرین و رسوبی	معادنی مانند : منیزیت و مس	دشت های پهن خشک و کم آب فرورانش پوسته ی اقیانوسی دریای عمان به زیر ایران در منطقه مکران
کپه داغ	سنگ های رسوبی	ذخایر عظیم گاز	توالی رسوبی منظم
سهند -بزمان اورومیه -دختر	سنگ های آذرین	ذخایر فلزی	فرو رانش تتیس جدید به زیر ایران مرکزی

* منابع معدنی ایران

*ایران از کشور های دارای تنوع منابع معدنی است.

*آثار معدنکاری شدادی(معدن کاری قدیمی) در ایران زیاد وجود دارد.

*معدن مس سرچشمه دومین معدن مس بزرگ جهان در استان کرمان در شهرستان رفسنجان و روستای سرچشمه قرار دارد.

*معدن آهن چغارت در استان یزد از بزرگترین معدن سنگ آهن ایران است.

* معدن سرب و روی انگوران در استان زنجان از مهمترین معدن سرب و روی ایران هست.

***مهمترین معدن استان همدان:**

* معدن سرب و نقره "آهنگران" واقع در اطراف شهرستان ملایر.

*معدن سنگ آهن "همه کسی" دراطراف شهرستان اسد آباد.

*** ذخایر نفت و گاز ایران**

*حفاری اولین چاه نفت خاور میانه در مسجد سلیمان انجام شد.

*ذخایر نفت ایران بطور عمده در سنگ آهک قرار دارند.

*ایران دارای چهارمین ذخیره نفت خام و دومین ذخیره گاز جهان است.

* ذخایر نفت و گاز ایران به طور عمده در جنوب و غرب (منطقه زاگرس و خلیج فارس) و در شمال (دریای خزر) قرار دارند.

* ذخایر گاز خانگیان سرخس در شمال شرق نیز،از ذخایر مهم هیدروکربن در ایران است.

* بزرگ ترین میدان نفتی ایران، میدان اهوازاست که در رده سومین میدان های نفتی عظیم جهان قرار دارد.

*** گسل های اصلی ایران**

* وجود گسل ها، فعالیت و فعال بودن پوسته ایران زمین را نشان می دهد.

* تعدادی از گسل های ایران، قدیمی و غیرفعال و برخی از گسل ها، جوان و لرزه خیز هستند که امروزه زمین لرزه ها، در امتداد آنها رخ می دهد.

***جهت یا روند بعضی از گسل های اصلی ایران:**

*گسل اصلی زاگرس طولانی ترین گسل ایران با روند شمال غربی – جنوب شرقی است.

*گسل مشا دارای روند شرقی – غربی است.

*گسل نایبند دارای روند شمالی – جنوبی است.

*روند گسل درونه شرقی – غربی است.

*گسل سبزواران دارای روند شمالی – جنوبی است.

*گسل کازرون دارای روند شمالی – جنوبی است.

*** آتشفشان های ایران**

* مهم ترین کوه های آتشفشانی ایران، دماوند،تفتان، بزمان، سهند و سبلان هستند.

* دماوند، بلندترین قله آتشفشانی ایران، در گذشته فعال بوده و آثار فعالیت های آن هنوز به صورت خروج گازهای گوگردی در دامنه های نزدیک دهانه آتشفشان دیده می شود.

* بیشتر فعالیت های آتشفشانی جوان، در دوره کواترنری در ایران، آتشفشان هایی هستند که در امتداد نوار ارومیه دختر قرار دارند.

تحقیق کنید

* قدیمی ترین سنگ های ایران در کدام مناطق یافت می شوند؟

قدیمی ترین سنگ های ایران در پهنه ی ساختاری ایران مرکزی قرار دارند. که مهمترین آنها سنگ های دگرگونی منطقه ساغند در اطراف اردکان یزد و سنگ های رسوبی در ناحیه زنجان بنام دولومیت سلطانیه هستند.

فکر کنید

* دو دلیل ذکر کنید که چرا عمده ذخایر نفت ایران در منطقه زاگرس است؟

1- وجود سنگ های رسوبی در منطقه زاگرس که نشان دهنده ی یک دریا در گذشته است که در این دریا باقی مانده پلانکتون های دریایی توانسته اند در لابلای رسوبات حفظ شده و به نفت تبدیل شوند.

2- وجود چین خوردگی های زیاد (به خصوص تاقدیس های فراوان) در منطقه زاگرس که نفت گیر ها یا تله های نفتی مناسبی جهت نگهداری نفت خام در طول زمان زمین شناسی ایجاد کرده است.

جمع آوری اطلاعات

در نزدیکی محل سکونت شما کدام گسل/گسل ها وجود دارد؟ آیا در سال های اخیر این گسل/گسل ها باعث زمین لرزه شده است؟

گسل فیروز آباد نهانند که بخشی از گسل اصلی زاگرس است که توانسته است در سال های اخیر زلزله های متعددی را ایجاد کند.

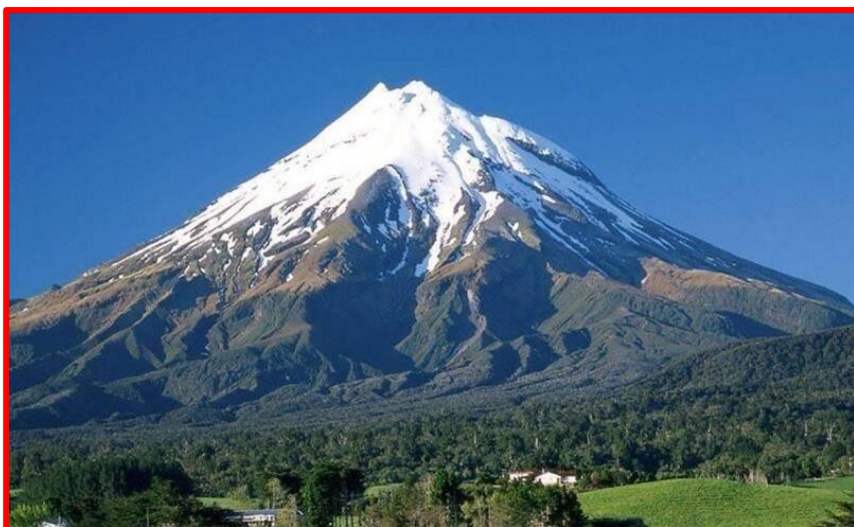
تصاویر:

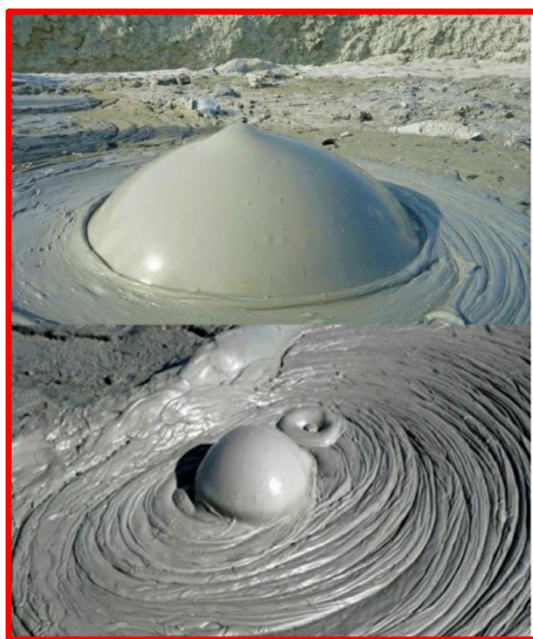
گنبد نمکی جاشک در استان بوشهر، یکی از بزرگ‌ترین، فعال‌ترین و زیباترین گنبدهای نمکی ایران و خاورمیانه است.

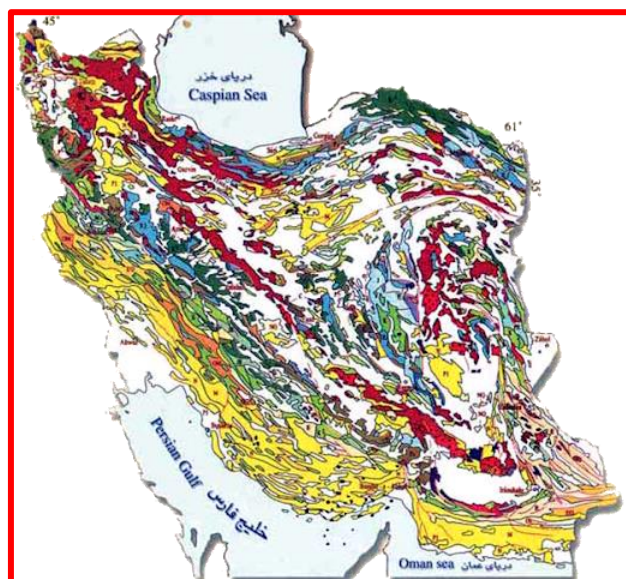
دره ستارگان در قشم؛ شگفتی شگرف و تماشایی بر پهنه ایران زمین

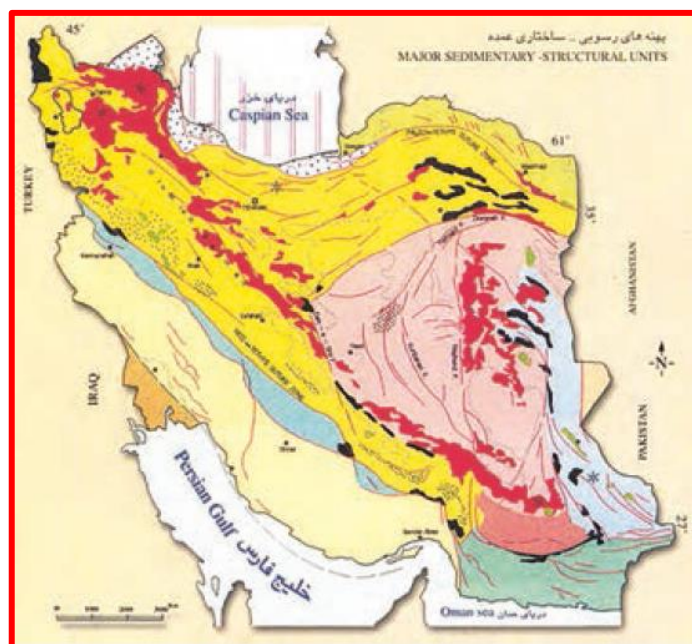
کوه دماوند در رشته کوه البرز

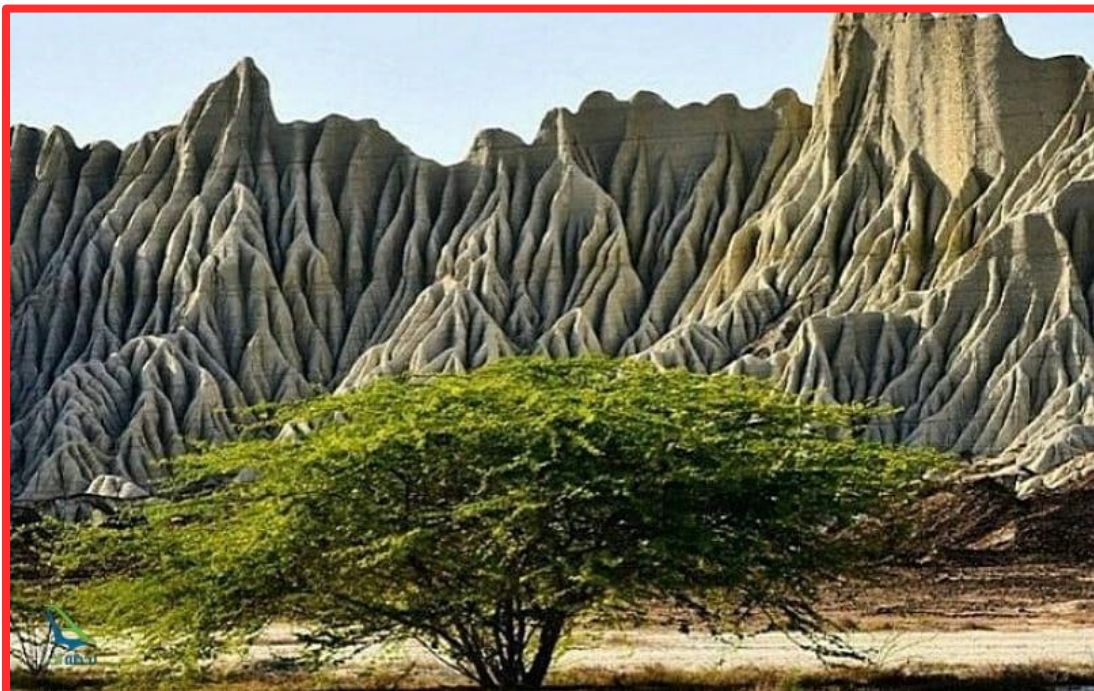
گل فشان چاه بهار

نقشه ی زمین شناسی ایران

نقشه پهنه بندی زمین شناسی ایران

کوه های مریخی در چابهار از جاذبه های زمین گردشگری ایران

*** اشعار :**

بخشی از شعر ملک شعرای بهار در وصف کوه دماوند:

ای دیو سپید پای در بند!
ای گنبد گیتی ای دماوند!
از سیم به سر یکی کله خود
ز آهن به میان یکی کمر بند
تا چشم بشر نبیندت روی
بنهفته به ابر، چهر دلبد
با شیر سپهر بسته پیمان
با اختر سعد کرده پیوند

پرسش‌ها:

- 1- هر کدام از ذخایر ذکر شده در زیر در کدام پهنه ی زمین ساختی ایران یافت می شود؟
(الف) رگه های زغال سنگ:
(ب) معادن مس:
(ج) ذخایر نفت و گاز:
(د) معادن آهن چغارت:
- 2- ذخایر نفت و گاز در کدام سنگ سوبی بیشتر یافت می شود؟
- 3- ایران دارای ذخیره نفت و ذخیره گاز جهان است.
- 4- بیشتر فعالیت های آتشفشانی جوان، در دوره کواترنری در ایران، در امتداد کدام پهنه ی ساختاری قرار دارند؟
- 5- نام دو دریاچه را بنویسید که باقیمانده دریای تتیس قدیمی هستند.

(بخش 2: زمین گردشگری، علم، زندگی و کار آفرینی):

اهداف یادگیری:

- 1- آشنایی با مفهوم زمین گردشگری.
- 2- آشنایی با مفهوم ژئوپارک.
- 3- آشنایی با اهداف ژئوپارک ها.
- 4- شناسایی بعضی از مهمترین پدیده های ژئوتوریسم در ایران.

انتظارات پس از مطالعه:

- 1- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند مفهوم زمین گردشگری را بیان کند.
- 1- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند برخی از مهمترین جاذبه های گردشگری ایران را بشناسد.
- 2- دانش آموز در پایان این درس باید بتواند تفاوت بین اکوتوریسم و ژئوتوریسم را بیان کند.

*زمین گردشگری:

- * میراث زمین شناختی: گروهی از پدیده های زمین شناختی مانند غارها، گل فشان ها، آبشارها و... که ارزش بالایی از نظر علمی و آموزشی یا زیبایی ویژه داشته و یا بسیار کمیاب هستند،
- *تعریف زمین گردشگری: رشته جدیدی در گردشگری طبیعت است که توجه آن به میراث زمین شناختی است.
- *ژئوپارک: ژئوپارک، یک محدوده مشخص است که در آن، میراث زمین شناختی با جاذبه های طبیعی و فرهنگی ویژه واقع شده است.
- *هدف از ایجاد ژئوپارک: برای حفاظت از جاذبه های میراث زمین شناختی در یک محدوده و بهره برداری درست از آنها ژئوپارک ایجاد می شود.

*مزایای ژئوپارک ها: برای حفاظت از جاذبه های میراث زمین شناختی در یک محدوده و بهره برداری درست از آنها ژئوپارک ایجاد می شود.

*در کشور ما ژئوپارک جزیره قشم به ثبت جهانی رسیده است.

*جاذبه های زمین گردشگری ایران:الف) دره ستارگان ژئوپارک قشم ب) چشمه باداب سورت ساری ج) کوه های مریخی چاه بهار د) غار علیصدرهمدان

*علم، زندگی، کار آفرینی

*ژئوتوریسم: رشته جدیدی در گردشگری طبیعت است که هدف اصلی آن شناخت و تماشای میراث زمین شناسی است.

*تفاوت اکوتوریسم و ژئوتوریسم: برخلاف اکوتوریسم (طبیعت گردی) که جاذبه های طبیعت جاندار را در مرکز توجه قرار داده است، این صنعت به طور کلی با جاذبه های طبیعت بی جان سر و کار دارد.

پرسش ها :

- 1-چهار مورد از جاذبه های زمین گردشگری ایران را نام ببرید.
- 2-تفاوت اکو توریسم و ژئوتوریسم را بنویسید.
- 3-اولین منطقه ای از ایران که بعنوان ژئوپارک ثبت جهانی شده است ، چه نام دارد؟
- 4-ژئوپارک را تعریف کنید.
- 5-هدف اصلی از ژئوتوریسم را بنویسید.

تحقیق کنید

1 زمین گردشگری چگونه در رونق اقتصادی کشور تأثیر می گذارد و شما در زمینه حفاظت از آن چه نقشی می توانید داشته باشید؟

الف)رونق اقتصادی از طریق فروش صنایع دستی کشور به گردشگران.

ب)رونق اقتصادی از طریق فروش سوغات، محصولات کشاورزی به گردشگران.

ج) رونق گرفتن هتل ها و رستوران ها و ایجاد اشتغال و کار .

نقش ما بعنوان دانش آموز فرهنگ سازی در این مورد و تلاش جهت جلوگیری از تخریب میراث زمین شناختی است.

2- یکی از جاذبه های زمین گردشگری در اطراف محل سکونت خود را به کلاس معرفی کنید.

غار علی صدر مهمترین پدیده ی زمین شناختی استان همدان در زمینه زمین گردشگری است.

نمونه سوالات کنکور :

1-ذخایر رگه ای ذغال سنگ از جمله منابع اقتصادی کدام پهنه ی زمین ساختی ایران است؟

الف)ایران مرکزی

ب) البرز

ج) سنندج - سیرجان

د) اورمیه - دختر

2- ذخایر نفتی ایران بطور عمده در کدام سنگ رسوبی قرار دارند؟

الف) سنگ آهک

ب) سنگ رسی

ج) سنگ نمک

د) سنگ گچ

3- امتداد کدام گسل با بقیه فرق دارد؟

الف) درونه

ب) نای بند

ج) کازرون

د) سبزواران

4) کدام مورد زیر از جاذبه های زمین گردشگری در منطقه قشم می باشد؟

الف) کوه های مریخی

ب) بازالت های منشوری

ج) چشمه باداب سورت

د) دره ی ستارگان

5- هدف اصلی زمین گردشگری کدام است؟

الف) تماشای و شناخت پدیده های زمین شناختی

ب) بررسی جاذبه های طبیعی جاندار

ج) آشنایی با جغرافیای انسانی و طبیعی یک منطقه

د) حفاظت از جاذبه های زمین شناختی طبیعی و فرهنگی.

منابع :

1- زمین شناسی پایه یازدهم دوره دوم متوسطه، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، دفتر تألیف کتاب های درسی

عمومی و متوسطه نظری.

2- سایت سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور.